Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
YVES BOT
prednesené 29. novembra 2011 [1]

Vec C-406/10

SAS Institute Inc.
proti
World Programming Ltd

[návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Spojené kráľovstvo)]

„Duševné vlastníctvo — Smernica 91/250/EHS — Smernica 2001/29/ES — Právna ochrana počítačových programov — Tvorba rôznych programov, ktoré preberajú funkcionality iného počítačového programu bez prístupu k zdrojovému kódu tohto počítačového programu“

1. Vnútroštátny súd týmto návrhom na začatie prejudiciálneho konania žiada Súdny dvor o spresnenie rozsahu autorsko-právnej ochrany počítačových programov podľa smernice 91/250/EHS [2] a diel podľa smernice 2001/29/ES [3].

2. High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, (Spojené kráľovstvo) sa osobitne v podstate pýta, či sú funkcionality počítačového programu a programovací jazyk chránené autorským právom podľa článku 1 ods. 2 smernice 91/250. Toto ustanovenie stanovuje, že daná ochrana sa vzťahuje na vyjadrenie počítačového programu v akejkoľvek forme a že myšlienky a princípy, na ktorých je založený ktorýkoľvek prvok počítačového programu, nie sú chránené podľa uvedenej smernice.

3. Súdny dvor má tiež rozhodnúť, či sa článok 1 ods. 2 a článok 6 smernice 91/250 majú vykladať v tom zmysle, že ak držiteľ licencie reprodukuje kód alebo preloží formu kódu formátu dátových súborov, aby mohol vo svojom vlastnom počítačovom programe napísať zdrojový kód, ktorý číta a zapisuje údaje v tomto formáte súborov, na takýto úkon sa nevyžaduje súhlas.

4. Okrem toho vnútroštátny súd žiada Súdny dvor, aby spresnil pôsobnosť výnimky z výlučných práv autora počítačového programu stanovenej v článku 5 ods. 3 uvedenej smernice, podľa ktorého osoba, ktorá má právo používať rozmnoženinu počítačového programu, je oprávnená bez súhlasu nositeľa práva tento program skúmať, študovať alebo skúšať jeho fungovanie na účely zistenia myšlienok a princípov, na ktorých je založený ktorýkoľvek prvok programu, ak tak koná pri niektorom z úkonov zavádzania, predvedenia, prevádzkovania, prenášania alebo ukladania počítačového programu, ktoré je oprávnená vykonať.

5. Napokon má Súdny dvor posúdiť rozsah ochrany stanovenej v článku 2 písm. a) smernice 2001/29, ktorý autorovi priznáva výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať priame alebo nepriame, dočasné alebo trvalé vyhotovenie rozmnožení svojich diel akýmkoľvek spôsobom a akoukoľvek formou,

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

2 — Smernica Rady zo 14. mája 1991 o právnej ochrane počítačových programov (Ú. v. ES L 122, s. 42; Mim. vyd. 17/001, s. 114).

3 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (Ú. v. ES L 167, s. 10; Mim. vyd. 17/001, s. 230).

v celku alebo v časti. Ide konkrétne o to, či prebratie niektorých prvkov opísaných v užívateľskom manuáli počítačového programu do iného počítačového programu alebo užívateľského manuálu predstavuje podľa tohto ustanovenia porušenie autorského práva k prvému uvedenému manuálu.

6. V týchto návrhoch vysvetlím dôvody, pre ktoré sa domnievam, že článok 1 ods. 2 smernice 91/250 sa má vykladať v tom zmysle, že funkcionality počítačového programu a programovací jazyk nemôžu byť ako také chránené autorským právom. Prináleží však vnútroštátnemu súdu, aby overil, či autor počítačového programu tým, že reprodukoval dané funkcionality vo svojom počítačovom programe, reprodukoval podstatnú časť prvkov prvého programu, ktoré sú vyjadrením vlastnej tvorivej duševnej ich autora.

7. Okrem toho navrhnem Súdnemu dvoru, aby rozhodol, že článok 1 ods. 2 a článok 6 smernice 91/250 sa majú vykladať v tom zmysle, že za úkon vyžadujúci súhlas nemožno považovať to, ak držiteľ licencie reprodukuje kód alebo preloží formu kódu formátu dátových súborov, aby mohol vo svojom vlastnom počítačovom programe napísať zdrojový kód, ktorý číta a zapisuje údaje v tomto formáte súborov, pokiaľ je tento úkon absolútne nevyhnutný na získanie informácií potrebných na dosiahnutie interoperability medzi prvkami rôznych programov. Tento úkon nesmie viesť k tomu, že daný držiteľ licencie bude môcť skopírovať kód počítačového programu do svojho vlastného programu, čo musí overiť vnútroštátny súd.

8. Ďalej uvediem dôvody, pre ktoré zastávam názor, že článok 5 ods. 3 tejto smernice v spojení s článkom 4 písm. a) a b) a článkom 5 ods. 1 uvedenej smernice sa má vykladať v tom zmysle, že slovné spojenie „pri niektorom z úkonov zavádzania, predvedenia, prevádzkovania, prenášania alebo ukladania [počítačového programu], ktoré je [oprávnená osoba] oprávnená vykonať," sa vzťahuje na úkony, na ktoré táto osoba získala súhlas od nositeľa práva, ako aj na úkony zavádzania a prevádzky nevyhnutné na používanie počítačového programu v súlade so zamýšľaným účelom. Skúmanie, študovanie alebo skúšanie fungovania počítačového programu vykonávané v súlade s týmto ustanovením nesmie viesť k tomu, že osoba oprávnená používať rozmnoženinu tohto programu bude mať prístup k informáciám chráneným autorským právom, akými sú zdrojový kód alebo strojový kód.

9. Napokon Súdnemu dvoru navrhnem, aby rozhodol, že článok 2 písm. a) smernice 2001/29 sa má vykladať v tom zmysle, že prebratie niektorých prvkov opísaných v užívateľskom manuáli počítačového programu do iného počítačového programu alebo užívateľského manuálu môže predstavovať porušenie autorského práva k prvému uvedenému manuálu, ak sú takto prebraté prvky vyjadrením vlastnej tvorivej duševnej činnosti ich autora, čo musí overiť vnútroštátny súd.

I – Právny rámec

A – *Právo Únie*

1. Smernica 91/250

10. Cieľom smernice 91/250 je zosúladiť právne predpisy členských štátov v oblasti právnej ochrany počítačových programov vymedzením minimálnej úrovne ochrany. [4]

11. Podľa ôsmeho odôvodnenia uvedenej smernice kritériá používané na určenie, či je počítačový program originálny alebo nie, by nemali zahŕňať žiadne skúšky kvalitatívnych alebo estetických vlastností programu.

12. Trináste odôvodnenie smernice 91/250 stanovuje, že na predchádzanie pochybnostiam treba spresniť, že chránené je len vyjadrenie počítačového programu a že myšlienky a princípy, na ktorých je založený každý prvok programu, vrátane tých, ktoré sú podkladom ich rozhrania, nie sú chránené

4 — Pozri prvé, štvrté a piate odôvodnenie tejto smernice.

autorským právom podľa tejto smernice. V súlade s touto zásadou autorského práva nie sú myšlienky a princípy, ktoré tvoria základ logiky, algoritmov a programovacích jazykov, chránené podľa uvedenej smernice.[5]

13. Článok 1 tejto smernice je formulovaný takto:

„1. V súlade s ustanoveniami tejto smernice členské štáty chránia počítačové programy podľa autorského práva ako literárne diela v zmysle Bernskej dohody o ochrane literárnych a umeleckých diel. Na účely tejto smernice zahŕňa pojem ‚počítačové programy' aj ich prípravný koncepčný materiál.

2. Ochrana podľa tejto smernice sa vzťahuje na vyjadrenia počítačového programu v akejkoľvek forme. Myšlienky a princípy, na ktorých je založený ktorýkoľvek prvok počítačového programu, vrátane tých, ktoré sú podkladom ich rozhrania, nie sú podľa tejto smernice chránené autorským právom.

3. Počítačový program je chránený, ak je pôvodný v tom zmysle, že je autorovým vlastným duševným výtvorom. Žiadne iné kritériá na určenie možnej ochrany sa nepoužijú."

14. Článok 4 uvedenej smernice stanovuje:

„S výnimkou ustanovení článkov 5 a 6 zahŕňajú výlučné práva nositeľa práv v zmysle článku 2 právo robiť alebo povoľovať:

a) trvalé alebo dočasné rozmnoženiny počítačového programu akýmikoľvek prostriedkami a v akejkoľvek forme, čiastočne alebo v celku. Ak si zavedenie, predvedenie, prevádzka, prenos alebo uloženie počítačového programu vyžaduje takú rozmnoženinu, na takéto úkony sa vyžaduje súhlas zo strany nositeľa práva;

b) preklad, spracovanie, úpravu a každú inú zmenu počítačového programu a rozmnožovanie takto vzniknutých programov bez toho, aby tým boli dotknuté práva osoby, ktorá mení program;

c) akúkoľvek formu verejného rozširovania originálu alebo rozmnoženiny počítačového programu vrátane nájmu. Prvý predaj rozmnoženiny počítačového programu v spoločenstve uskutočnený nositeľom práva alebo s jeho súhlasom vyčerpáva právo na verejné rozširovanie takejto rozmnoženiny, s výnimkou práva na kontrolu ďalšieho nájmu počítačového programu alebo jeho rozmnoženiny."

15. Článok 5 smernice 91/250 stanovuje:

„1. Ak nie sú osobitné zmluvné ustanovenia, úkony uvedené v článku 4 písm. a) a b) nevyžadujú súhlas nositeľa práv, ak ide o úkony potrebné na použitie počítačového programu oprávneným nadobúdateľom v súlade so zamýšľaným účelom, vrátane opravy chýb.

2. Osobe oprávnenej používať počítačový program sa nesmie zmluvne brániť, aby z neho vyhotovila záložnú rozmnoženinu, pokiaľ je na takéto použitie potrebná.

3. Osoba, ktorá má právo používať rozmnoženinu počítačového programu, je oprávnená bez súhlasu nositeľa práva tento program skúmať, študovať alebo skúšať jeho fungovanie na účely zistenia myšlienok a princípov, na ktorých je založený ktorýkoľvek prvok programu, ak tak činí pri niektorom z úkonov zavádzania, predvedenia, prevádzkovania, prenášania alebo ukladania, ktoré je oprávnená vykonať."

5 — Pozri štrnáste odôvodnenie smernice 91/250.

16. Článok 6 tejto smernice je formulovaný takto:

„1. Súhlas nositeľa práva sa nevyžaduje tam, kde rozmnožovanie alebo preklad jeho formy v zmysle článku 4 písm. a) a b) sú nevyhnutné na získanie informácie potrebnej na dosiahnutie stykovej prevádzkovej schopnosti (interoperability) nezávisle vytvoreného počítačového programu a inými programami, za podmienky, že sú splnené nasledujúce predpoklady:

a) tieto úkony uskutočňuje nadobúdateľ licencie alebo iná osoba, ktorá má právo používať rozmnoženinu počítačového programu, alebo osoba oprávnená tak konať ich menom;

b) informácie potrebné na dosiahnutie stykovej prevádzkovej schopnosti (interoperability) nebola osobám uvedeným pod písm. a) skôr ľahko a rýchlo dostupná; a

c) tieto úkony sú obmedzené na tie časti pôvodného programu, ktoré sú potrebné na dosiahnutie prevádzkovej schopnosti (interoperability).

2. Ustanovenia odseku l nedovoľujú, aby informácia získaná ich uplatnením:

a) bola použitá na iné ciele, ako na dosiahnutie prevádzkovej schopnosti (interoperability) nezávisle vytvoreného počítačového programu;

…

3. V súlade s ustanoveniami Bernskej dohody o ochrane literárnych a umeleckých diel nesmú byť ustanovenia tohto článku vykladané tak, že dovoľujú, aby bol použitý spôsobom, ktorý je neodôvodnene na ujmu oprávnených záujmov nositeľa práv, alebo ktorý je v rozpore so zvyčajným využívaním počítačového programu.“

17. Okrem toho podľa článku 9 ods. 1 druhej vety smernice 91/250 všetky zmluvné ustanovenia, ktoré sú v rozpore s článkom 6 tejto smernice alebo s výnimkami stanovenými v článku 5 ods. 2 a 3 tejto smernice, sú od počiatku neplatné.

2. Smernica 2001/29

18. Smernica 2001/29 sa týka právnej ochrany autorských práv a s nimi súvisiacich práv v rámci vnútorného trhu s osobitným dôrazom na informačnú spoločnosť. [6]

19. Uvedená smernica sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté existujúce ustanovenia týkajúce sa okrem iného právnej ochrany počítačových programov. [7]

20. Článok 2 písm. a) smernice 2001/29 stanovuje, že členské štáty ustanovia výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať priame alebo nepriame, dočasné alebo trvalé vyhotovenie rozmnožení akýmkoľvek spôsobom a akoukoľvek formou, v celku alebo v časti, pre ich autorov k ich dielam.

B – *Vnútroštátne právo*

21. Smernice 91/250 a 2001/29 boli prebraté do vnútroštátneho právneho poriadku zákonom o autorskom práve, dizajnoch a patentoch z roku 1988 (Copyright, Designs and Patents Act 1988), ktorý bol zmenený a doplnený predpismi o autorskom práve (počítačových programoch) z roku 1992 [Copyright (Computer Programs) Regulations 1992] a predpismi o autorskom práve a súvisiacich právach z roku 2003 (Copyright and Related Rights Regulations 2003, ďalej len „zákon z roku 1988“).

6 — Pozri článok 1 ods. 1 tejto smernice.

7 — Pozri článok 1 ods. 2 písm. a) smernice 2001/29.

22. § 1 ods. 1 písm. a) zákona z roku 1988 stanovuje, že autorské právo je majetkové právo, ktoré sa viaže k pôvodným literárnym, dramatickým, hudobným alebo umeleckým dielam. Podľa § 3 ods. 1 písm. a) až d) tohto zákona „literárne dielo“ znamená akékoľvek dielo, ktoré nie je dramatickým alebo hudobným dielom a je vyjadrené písmom, ústnym prednesom alebo spevom, najmä tabuľka alebo kompilácia, ktorá nie je databázou, počítačový program, prípravný koncepčný materiál počítačového programu a databáza.

23. § 16 ods. 1 písm. a) uvedeného zákona stanovuje, že nositeľ autorského práva k dielu má výhradné právo vyhotovovať rozmnoženiny diela.

24. Podľa § 16 ods. 3 písm. a) a b) zákona z roku 1988 obmedzenie konania týkajúceho sa diela, ktoré vyplýva z autorského práva, platí v súvislosti s dielom ako celkom alebo ktoroukoľvek podstatnou časťou diela bez ohľadu na to, či sa uskutočňuje priamo alebo nepriamo.

25. Podľa § 17 ods. 2 uvedeného zákona vyhotovovanie rozmnoženiny literárneho, dramatického, hudobného alebo umeleckého diela znamená, že rozmnoženina diela je zachytená v akejkoľvek hmotnej podobe. Takéto zachytenie zahŕňa uloženia diela na akomkoľvek médiu elektronickými prostriedkami.

26. § 50BA ods. 1 zákona z roku 1988 však stanovuje, že porušením autorského práva nie je, ak oprávnený používateľ rozmnoženiny počítačového programu skúma, študuje alebo skúša jeho fungovanie na účely zistenia myšlienok a princípov, na ktorých je založený ktorýkoľvek prvok programu, a tak koná v rámci zavádzania, predvedenia, prevádzkovania, prenášania alebo ukladania počítačového programu, na ktoré je tento používateľ oprávnený. § 50BA ods. 2 tohto zákona stanovuje, že ak je konanie podľa odseku 1 tohto paragrafu povolené, nie je rozhodujúce, či je v dohode obsiahnuté akékoľvek ustanovenie alebo podmienka, ktorej cieľom je zakázať alebo obmedziť toto konanie.

II – Skutkový stav a spor vo veci samej

27. SAS Institute Inc. (ďalej len „SAS Institute“) vyvinula analytický softvér nazývaný SAS (ďalej len „systém SAS“). Systém SAS je integrovaným súborom programov, ktorý umožňuje používateľom vykonávať spracovanie a analýzu údajov, najmä v oblasti štatistických analýz. Hlavnou súčasťou systému SAS je „Base SAS“, ktorá umožňuje používateľom vytvárať a používať aplikačné programy na spracovanie údajov. Tieto aplikácie sú napísané v jazyku nazývanom „jazyk SAS“.

28. Funkcionalitu „Base SAS“ možno rozšíriť pomocou doplnkových modulov. Pre konanie vo veci samej majú osobitný význam tri z týchto modulov. Ide o SAS/ACCESS, SAS/GRAPH a SAS/STAT (ďalej sa tieto moduly spoločne s Base SAS označujú ako „moduly SAS“).

29. Vnútroštátny súd uvádza, že skôr, než nastali skutkové okolnosti prejednávaného sporu, pokiaľ zákazníci spoločnosti SAS Institute chceli naďalej prevádzkovať svoje aplikačné programy napísané v jazyku SAS a vytvárať nové programy, nemali inú možnosť ako pokračovať v licenčnom používaní modulov SAS. Zákazník, ktorý chcel prejsť k inému dodávateľovi softvéru, by totiž musel prepísať svoje aplikačné programy do iného jazyka, čo si vyžaduje značné náklady.

30. Z tohto dôvodu World Programming Limited (ďalej len „WPL“) prišla na myšlienku vytvoriť alternatívny počítačový program World Programming System (ďalej len „systém WPL“), ktorý by bol schopný prevádzkovať aplikačné programy napísané v jazyku SAS.

31. WPL sa netají tým, že jej zámerom bolo čo najviac napodobniť väčšinu funkcionalít modulov SAS. Dbala teda na to, aby rovnaké vstupy[8] viedli k rovnakým výstupom[9]. WPL chcela dosiahnuť, aby aplikačné programy jej zákazníkov fungovali rovnako v systéme WPL, ako v prípade použitia modulov SAS.

8 — Vstupy sú údaje, ktoré používatelia zadajú.

9 — Výstupy sú výsledky vstupov spracovaných počítačovým programom.

32. Vnútroštátny súd uvádza, že nie je preukázané, že by WPL mala prístup k zdrojovému kódu [10] modulov SAS, že by skopírovala ktorúkoľvek časť tohto zdrojového kódu alebo že by skopírovala ktorúkoľvek časť štrukturálnej koncepcie tohto zdrojového kódu.

33. SAS Institute sa domáha určenia, že konanie spoločnosti WPL predstavuje porušenie jej autorského práva k jej počítačovým programom. Britské súdy v dvoch samostatných rozhodnutiach rozhodli, že nejde o porušenie autorského práva k zdrojovému kódu počítačového programu, ak konkurent nositeľa autorského práva študuje, ako program funguje, a následne napíše svoj vlastný program s cieľom napodobniť jeho funkcionalitu.

34. SAS Institute spochybňuje tento prístup a podala žalobu na súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. SAS Institute spoločnosti WPL najmä vytýka, že:

— pri vytváraní systému WPL skopírovala manuály k systému SAS (ďalej len „manuály SAS“), ktoré zverejnila SAS Institute, a tým porušila jej autorské právo k manuálom SAS,

— tým nepriamo skopírovala počítačové programy, ktoré obsahujú moduly SAS, čím porušila jej autorské právo k týmto modulom,

— použila verziu systému SAS nazvanú „Learning Edition“ v rozpore s licenčnými podmienkami vzťahujúcimi sa na túto verziu a so záväzkami prijatými pri prijatí licencie pre túto verziu, ako aj jej autorské právo k tejto verzii a

— pri vytváraní svojho vlastného manuálu (ďalej len „manuál WPL“) porušila autorské právo k manuálom SAS.

III – Prejudiciálne otázky

35. Vzhľadom na to, že High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, má pochybnosti o tom, ako treba vyložiť ustanovenia práva Únie, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Ak je počítačový program (ďalej len ‚prvý program‘) chránený autorským právom ako literárne dielo, má sa článok 1 ods. 2 [smernice 2001/29] vykladať v tom zmysle, že nie je porušením autorského práva k prvému programu, ak konkurent nositeľa autorského práva bez prístupu k zdrojovému kódu prvého programu, či už priamo alebo prostredníctvom procesu, akým je dekompilácia strojového kódu, vytvorí iný program (ďalej len ‚druhý program‘), ktorý reprodukuje funkcie prvého programu?

2. Má na odpoveď na otázku 1 vplyv ktorýkoľvek z týchto faktorov:

   a) povaha alebo rozsah funkcionality prvého programu;

   b) povaha alebo rozsah odbornosti, duševného úsilia a práce, ktoré vynaložil autor prvého programu na vytvorenie funkcionality prvého programu;

   c) miera podrobnosti, v akej boli prebraté funkcionality prvého programu do druhého programu;

   d) skutočnosť, že zdrojový kód druhého programu reprodukuje aspekty zdrojového kódu prvého programu v rozsahu, ktorý presahuje rámec toho, čo bolo úplne nevyhnutné na dosiahnutie rovnakej funkcionality, ako má prvý program?

10 — Základom počítačového programu je zdrojový kód napísaný programátorom. Tento kód, ktorý sa skladá zo slov, je zrozumiteľný pre človeka, avšak stroj ho nemôže vykonať. Na to, aby mohol byť vykonateľný strojom, musí byť skompilovaný a preložený do strojového jazyka v binárnej forme, najčastejšie vo forme čísiel 0 a 1. Tento kód sa nazýva strojový kód.

3. Ak prvý program interpretuje a vykonáva aplikačné programy napísané používateľmi prvého programu v programovacom jazyku vytvorenom autorom prvého programu, ktorý obsahuje kľúčové slová vytvorené alebo vybrané autorom prvého programu a syntax vytvorenú autorom prvého programu, má sa článok 1 ods. 2 [smernice 2001/29] vykladať v tom zmysle, že nie je porušením autorského práva k prvému programu, ak je druhý program napísaný tak, aby interpretoval a vykonával tieto aplikačné programy s použitím rovnakých kľúčových slov a rovnakej syntaxe?

4. Ak prvý program číta údaje z dátových súborov v osobitnom formáte vytvorenom autorom prvého programu a zapisuje údaje do takých istých dátových súborov, má sa článok 1 ods. 2 [smernice 2001/29] vykladať v tom zmysle, že nie je porušením autorského práva k prvému programu, ak je druhý program napísaný tak, že číta údaje z dátových súborov v rovnakom formáte a zapisuje údaje do takých istých dátových súborov?

5. Má na odpoveď na otázky 1, 3 a 4 nejaký vplyv skutočnosť, že autor druhého programu vytvoril druhý program na základe:

   a) skúmania, študovania a skúšania fungovania prvého programu alebo

   b) čítania manuálu vytvoreného a zverejneného autorom prvého programu, ktorý opisuje funkcie prvého programu (ďalej len ‚manuál'), alebo

   c) na základe oboch skutočností uvedených v písmenách a) a b)?

6. Ak má niekto právo používať rozmnoženinu prvého programu na základe licencie, má sa článok 5 ods. 3 [smernice 91/250] vykladať v tom zmysle, že držiteľ licencie je oprávnený bez súhlasu nositeľa práva vykonávať úkony zavádzania, predvedenia, prevádzkovania, prenášania alebo ukladania programu s cieľom skúmať, skúšať alebo študovať fungovanie prvého programu na účely zistenia myšlienok a princípov, na ktorých je založený ktorýkoľvek prvok tohto programu, ak licencia povoľuje jej držiteľovi vykonávať úkony zavádzania, predvedenia, prevádzkovania, prenášania alebo ukladania prvého programu pri jeho používaní na konkrétny účel povolený licenciou, ale úkony vykonané s cieľom skúmať, študovať alebo skúšať prvý program presahujú cieľ povolený licenciou?

7. Má sa článok 5 ods. 3 [smernice 91/250] vykladať v tom zmysle, že úkony skúmania, študovania alebo skúšania fungovania prvého programu sa majú považovať za úkony vykonávané na účely zistenia myšlienok a princípov, na ktorých je založený ktorýkoľvek prvok prvého programu, ak sa vykonávajú s cieľom:

   a) zistiť, ako prvý program funguje, najmä zistiť podrobnosti, ktoré nie sú opísané v manuáli, na účely napísania druhého programu spôsobom uvedeným v otázke 1…;

   b) zistiť, ako prvý program interpretuje a vykonáva príkazy napísané v programovacom jazyku, ktoré interpretuje a vykonáva (pozri otázku 3…);

   c) zistiť formáty dátových súborov, do ktorých prvý program zapisuje údaje alebo z ktorých číta údaje (pozri otázku 4…);

   d) porovnať fungovanie druhého programu s prvým programom na účely zistenia dôvodov, pre ktoré je ich fungovanie odlišné, a na zlepšenie fungovania druhého programu;

   e) vykonať paralelné testy prvého programu a druhého programu na účely porovnania ich výstupov počas vývoja druhého programu, najmä spúšťaním rovnakých testovacích skriptov v prvom aj druhom programe;

f) zistiť výstup logovacieho súboru generovaného prvým programom na účely vytvorenia logovacieho súboru, ktorý má rovnakú alebo podobnú formu;

g) zabezpečiť, aby prvý program poskytoval výstupné údaje (konkrétne údaje, ktoré priraďujú poštové smerovacie čísla k jednotlivým štátom Spojených štátov amerických) na účely zistenia, či tieto údaje zodpovedajú úradným databázam s takýmito údajmi, a ak im nezodpovedajú, na účely naprogramovania druhého programu tak, aby pri zadaní rovnakých vstupných údajov reagoval rovnako ako prvý program.

8. Ak je manuál chránený autorským právom ako literárne dielo, má sa článok 2 písm. a) [smernice 2001/29] vykladať v tom zmysle, že je porušením autorského práva k manuálu, ak autor druhého programu reprodukuje alebo reprodukuje v podstatnej miere v druhom programe ktorýkoľvek z týchto prvkov opísaných v manuáli:

a) výber štatistických operácií, ktoré boli použité v prvom programe;

b) matematické vzorce použité v manuáli na opis týchto operácií;

c) konkrétne príkazy alebo kombinácie príkazov, ktorými možno tieto operácie vyvolať;

d) voľby, ktoré autor prvého programu poskytol k jednotlivým príkazom;

e) kľúčové slová a syntax, ktoré rozpoznáva prvý program;

f) predvolené hodnoty, ktoré sa autor prvého programu rozhodol použiť v prípade, ak používateľ nešpecifikuje konkrétny príkaz alebo voľbu;

g) počet opakovaní, ktoré prvý program vykoná za určitých okolností?

9. Má sa článok 2 písm. a) [smernice 2001/29] vykladať v tom zmysle, že je porušením autorského práva k manuálu, ak autor druhého programu reprodukuje alebo reprodukuje v podstatnej miere v manuáli, ktorý opisuje druhý program, kľúčové slová a syntax, ktoré rozpoznáva prvý program?“

IV – Moja analýza

36. Podľa môjho názoru možno otázky, ktoré položil High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, posúdiť takto.

37. Po prvé vnútroštátny súd sa svojimi otázkami 1 až 3 v podstate pýta, či sa má článok 1 ods. 2 smernice 91/250 vykladať v tom zmysle, že funkcionality počítačového programu a programovací jazyk sa považujú za vyjadrenie tohto programu, a teda môžu požívať autorsko-právnu ochranu stanovenú touto smernicou.

38. Po druhé otázku 4 chápem tak, že vnútroštátny súd sa snaží v skutočnosti zistiť, či sa článok 1 ods. 2 a článok 6 uvedenej smernice majú vykladať v tom zmysle, že ak držiteľ licencie reprodukuje kód alebo preloží formu kódu formátu dátových súborov, aby mohol vo svojom vlastnom počítačovom programe napísať zdrojový kód, ktorý číta a zapisuje údaje v tomto formáte súborov, na takýto úkon sa nevyžaduje súhlas.

39. Po tretie vnútroštátny súd svojimi otázkami 5 až 7 v podstate žiada Súdny dvor, aby spresnil pôsobnosť výnimky z požiadavky súhlasu nositeľa autorského práva stanovenej v článku 5 ods. 3 tejto smernice. Vnútroštátny súd sa konkrétne pýta, či slovné spojenie „pri niektorom z úkonov zavádzania, predvedenia, prevádzkovania, prenášania alebo ukladania [počítačového programu], ktoré je [oprávnená osoba] oprávnená vykonať,“ zahŕňa výlučne úkony, ktoré je držiteľ licencie na používanie počítačového programu oprávnený vykonať podľa tejto licencie, a či má účel, na aký sa tieto úkony vykonávajú, vplyv na možnosť držiteľa uvedenej licencie odvolávať sa na túto výnimku.

40. Vnútroštátny súd napokon svojimi otázkami 8 a 9 sa snaží v podstate zistiť, či sa má článok 2 písm. a) smernice 2001/29 vykladať v tom zmysle, že reprodukovanie niektorých prvkov opísaných v užívateľskom manuáli počítačového programu v inom počítačovom programe alebo užívateľskom manuáli predstavuje porušenie autorského práva k prvému uvedenému manuálu.

A – *O ochrane funkcionalít počítačového programu a programovacieho jazyka podľa článku 1 ods. 2 smernice 91/250*

41. Vnútroštátny súd sa svojimi otázkami v skutočnosti Súdneho dvora pýta na predmet a rozsah ochrany poskytovanej smernicou 91/250. Ide konkrétne o to, či funkcionality [11], programovací jazyk a formáty dátových súborov počítačového programu predstavujú vyjadrenie tohto programu a z tohto dôvodu môžu byť chránené autorským právom podľa uvedenej smernice.

42. Pripomínam, že článok 1 ods. 1 smernice 91/250 stanovuje, že členské štáty chránia počítačové programy ako literárne diela. Autorsko-právna ochrana sa vzťahuje na vyjadrenia počítačového programu v akejkoľvek forme, a nie na myšlienky a princípy, na ktorých je založený ktorýkoľvek prvok počítačového programu [12]. Štrnáste odôvodnenie tejto smernice tiež stanovuje, že v súlade s touto zásadou autorského práva nie sú myšlienky a princípy, ktoré tvoria základ logiky, algoritmov a programovacích jazykov, chránené podľa uvedenej smernice.

43. Táto zásada je vyjadrená aj v medzinárodných nástrojoch. Článok 2 Zmluvy WIPO o autorskom práve [13] osobitne stanovuje, že ochrana autorských práv sa vzťahuje na vyjadrenie a nie na myšlienky, postupy, spôsoby prevádzkovania alebo matematické koncepcie ako také.

44. Je to tak preto, lebo pôvodnosť diela, na základe ktorej sa poskytuje právna ochrana, nespočíva v myšlienke, ktorú možno voľne používať, ale v jej vyjadrení.

45. Pokiaľ ide o počítačové programy, smernica 91/250 nešpecifikuje pojem „vyjadrenia počítačového programu v akejkoľvek forme“.

46. Neexistencia tejto definície vyplýva z výslovnej vôle normotvorcu Únie. Vo svojom návrhu smernice [14] Európska komisia totiž uvádza, že „experti uviedli, že akákoľvek definícia programu v smernici by sa nevyhnutne stala obsolentnou, ak by sa v dôsledku pokroku technológie zmenila povaha programov, ako ich poznáme v súčasnosti“. [15]

47. Napriek tomu normotvorca Únie uviedol, že prvky tvorivosti, schopnosti a invenčnosti sa prejavujú v spôsobe zostavenia programu. Programátor určuje úlohy, ktoré má počítačový program vykonávať, a analyzuje možné prostriedky na dosiahnutie týchto výsledkov. Autor počítačového programu – rovnako ako autor knihy – si vyberá etapy, ktoré má dosiahnuť, a spôsob vyjadrenia týchto etáp poskytuje počítačovému programu jeho osobitné vlastnosti rýchlosti, výkonnosti a dokonca aj štýlu. [16]

48. Ochrana počítačového programu teda prichádza do úvahy až od okamihu, keď výber a usporiadanie týchto prvkov svedčia o tvorivosti a schopnosti autora a tým odlišujú jeho dielo od diel iných autorov. [17]

11 — Zdá sa, že vnútroštátny súd vo svojich prejudiciálnych otázkach a v znení návrhu na začatie prejudiciálneho konania používa bez rozlišovania pojmy „funkcia“ a „funkcionalita“. V záujme jednoznačnosti budem v týchto návrhoch používať výlučne pojem „funkcionalita“.

12 — Pozri článok 1 ods. 2 smernice 91/250.

13 — Zmluva prijatá 20. decembra 1996 v Ženeve, schválená v mene Spoločenstva rozhodnutím Rady 2000/278/ES zo 16. marca 2000 (Ú. v ES L 89, s. 6; Mim. vyd. 11/033, s. 208).

14 — Návrh smernice Rady o právnej ochrany počítačových programov [KOM(1988) 816 v konečnom znení, ďalej len „návrh smernice“].

15 — Pozri článok 1 ods. 1 prvý pododsek uvedený v druhej časti návrhu smernice nazvanej „Osobitné ustanovenia“.

16 — Pozri bod 2.3 návrhu smernice.

17 — Pozri bod 2.5 návrhu smernice.

49. V rozsudku z 22. decembra 2010, Bezpečnostní softwarová asociace,[18] Súdny dvor uviedol, že predmetom ochrany poskytovanej smernicou 91/250 je počítačový program vyjadrený v akejkoľvek forme, ktorá umožňuje jeho rozmnoženie v rôznych počítačových jazykoch, akými sú zdrojový a strojový kód.[19] Súdny dvor tiež rozhodol, že každá forma vyjadrenia počítačového programu musí byť chránená od okamihu, keď by rozmnoženie tejto formy vyjadrenia spôsobilo rozmnoženie samotného počítačového programu a umožnilo by tak počítaču plniť svoju funkciu.[20]

50. Ochrana počítačového programu sa teda neobmedzuje na písané prvky tohto programu, čiže na zdrojový kód a strojový kód, ale vzťahuje sa na všetky prvky, ktoré vyjadrujú tvorivosť ich autora.

51. Na základe toho je potrebné postupne skúmať, či funkcionalita počítačového programu a programovací jazyk môžu byť považované za vyjadrenie programu, a teda môžu požívať ochranu stanovenú smernicou 91/250.

1. O autorsko-právnej ochrane funkcionalít počítačového programu

52. Funkcionalitu počítačového programu možno vymedziť ako súbor možností, ktoré počítačový systém poskytuje, čiže ako jednotlivé úkony tohto programu. Inak povedané, funkcionalita počítačového programu je služba, ktorú od neho očakáva používateľ.

53. Podľa môjho názoru funkcionality počítačového programu nemôžu byť ako také predmetom autorsko-právnej ochrany podľa článku 1 ods. 1 smernice 91/250.

54. Uvediem konkrétny príklad. Keď sa programátor rozhodne vyvinúť počítačový program na rezervovanie leteniek, tento softvér bude obsahovať množstvo funkcionalít potrebných na toto rezervovanie. Počítačový program totiž bude musieť byť schopný postupne nájsť let, ktorý používateľ hľadá, overiť voľné miesta, rezervovať miesto, zaregistrovať údaje používateľa, zaznamenať údaje platby cez internet a napokon generovať elektronickú letenku tohto používateľa.[21] Všetky tieto funkcionality – čiže úkony – sú vymedzené presným a konkrétne stanoveným cieľom. Tým sa teda podobajú jednej myšlienke. Preto môžu existovať počítačové programy, ktoré ponúkajú rovnaké funkcionality.

55. Existuje však mnoho prostriedkov, ktorými možno dosiahnuť tieto funkcionality, a práve tieto prostriedky môžu byť chránené autorským právom podľa smernice 91/250. Ako už totiž bolo uvedené, tvorivosť, schopnosť a invenčnosť sa prejavujú v spôsobe vypracovania programu, čiže ako je napísaný. Programátor používa príkazy a algoritmy, ktoré ako také sú vylúčené z autorsko-právnej ochrany,[22] keďže ich možno prirovnať k slovám, ktoré básnik alebo autor románu používa vo svojich literárnych dielach.[23] Spôsob usporiadania všetkých týchto prvkov, ako aj štýl písania počítačového programu, však môže vyjadrovať vlastný duševný výtvor autora, a teda môže byť predmetom ochrany.

56. Tento záver podľa môjho názoru navyše potvrdzujú prípravné práce, ktoré viedli k prijatiu smernice 91/250. Komisia totiž vo svojom návrhu smernice uvádza, že hlavnou výhodou autorsko-právnej ochrany počítačových programov je, že táto ochrana sa vzťahuje len na individuálne vyjadrenie diela, a tak ponecháva iným autorom potrebný priestor na vytváranie podobných či dokonca totožných programov, ak nekopírujú iné programy.[24] Tento aspekt je mimoriadne dôležitý, lebo počet dostupných algoritmov, ktoré počítačové programy využívajú, je síce veľký, ale nie neobmedzený.[25]

18 — C-393/09, Zb. s. I-13971.

19 — Tamže, bod 35.

20 — Tamže, bod 38.

21 — Pozri rozsudok High Court of Justice (England & Wales) z 30. júla 2004, Navitaire Inc. v. EasyJet ([2004] EWHC 1725 [Ch], body 116 a 117).

22 — Pozri štrnáste odôvodnenie a článok 1 ods. 2 tejto smernice.

23 — Pozri bod 2.4 návrhu smernice.

24 — Pozri bod 3.7 návrhu smernice.

25 — Tamže.

57. Ak by sa pripustilo, že funkcionalita počítačového programu môže byť ako taká predmetom ochrany, znamenalo by to, že by sa umožnila monopolizácia myšlienok, a to na úkor technického pokroku a priemyselného rozvoja.

58. Okrem toho sa domnievam, že vnútroštátny súd sa pýta, či je reprodukovanie prvkov zdrojového kódu, ktoré sa týkajú funkcionality počítačového programu, v zdrojovom kóde iného počítačového programu porušením výlučných práv autora prvého programu.

59. Rovnako ako v prípade ostatných diel, ktoré môžu byť chránené autorským právom, reprodukovanie podstatnej časti vyjadrenia funkcionalít počítačového programu môže podľa môjho názoru predstavovať porušenie autorského práva.

60. Vo svojom rozsudku zo 16. júla 2009, Infopaq International,[26] totiž Súdny dvor rozhodol, že rôzne časti diela požívajú ochranu podľa článku 2 písm. a) smernice 2001/29 pod podmienkou, že obsahujú určité prvky, ktoré sú vyjadrením vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora tohto diela.[27] Vzhľadom na to, že počítačový program sa musí považovať za plnohodnotné literárne dielo,[28] rovnaký záver musí platiť aj v prípade prvkov, ktoré predstavujú výsledok vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora počítačového programu.

61. Okrem toho sa vnútroštátny súd pýta, či povaha a rozsah funkcionality počítačového programu reprodukovanej v inom počítačovom programe alebo miera podrobnosti reprodukovania tejto funkcionality môže mať vplyv na takéto posúdenie.

62. Domnievam sa, že odpoveď na túto otázku musí byť záporná.

63. Opäť spomeniem príklad počítačového programu, ktorý umožňuje rezervovať letenku. Štruktúra tohto programu určuje jeho funkcionality a opisuje kombináciu týchto funkcionalít. Táto kombinácia bude určená samotnou funkciou tohto programu, ktorou je umožniť používateľovi získať letenku. Bude potrebné overiť, či let existuje, a ak áno, overiť jeho dátum a čas, voľné miesta atď. Domnievam sa, že bez ohľadu na povahu a rozsah funkcionality, treba túto funkcionalitu – či dokonca kombinácia viacerých funkcionalít – považovať za myšlienku, a preto ako taká nemôže byť predmetom autorsko-právnej ochrany.

64. Tiež sa domnievam, že na tento záver nemá nijaký vplyv povaha a rozsah odbornosti, duševného úsilia a práce, ktoré boli vynaložené pri tvorbe funkcionality počítačového programu.

65. Poukazujem totiž na to, že článok 1 ods. 3 smernice 91/250 stanovuje, že počítačový program je chránený, ak je pôvodný v tom zmysle, že je autorovým vlastným duševným výtvorom. Toto ustanovenie stanovuje, že žiadne iné kritériá na určenie možnej ochrany sa nepoužijú.[29] Ôsme odôvodnenie tejto smernice osobitne stanovuje, že kritériá používané na určenie, či je počítačový program originálny alebo nie, by nemali zahŕňať žiadne skúšky kvalitatívnych alebo estetických vlastností programu.

66. Preto sa domnievam, že na určenie, či počítačový program môže byť predmetom autorsko-právnej ochrany, je potrebné vziať do úvahy nie čas a množstvo práce vynaložené pri tvorbe tohto programu ani rozsah odbornosti jeho autora, ale mieru pôvodnosti, s akou je napísaný.

67. V prejednávanej veci prináleží vnútroštátnemu súdu overiť, či WPL tým, že reprodukovala funkcionality modulov SAS, reprodukovala vo svojom systéme WPL podstatnú časť prvkov týchto modulov, ktoré sú vyjadrením vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora týchto modulov.

26 — C-5/08, Zb. s. I-6569.

27 — Tamže, bod 39.

28 — Pozri článok 1 ods. 1 smernice 91/250. Pozri tiež článok 1 ods. 2 návrhu smernice.

29 — Pozri tiež článok 1 ods. 3 návrhu smernice.

2. O autorsko-právnej ochrane programovacieho jazyka

68. Vnútroštátny súd sa tiež pýta, či programovací jazyk počítačového programu môže byť chránený autorským právom podľa smernice 91/250.[30] WPL totiž pri tvorbe svojho systému WPL postupovala tak, aby tento systém bol schopný interpretovať a vykonávať príkazy napísané v jazyku SAS.

69. Ako už bolo uvedené, počítačový program sa najprv napíše vo forme zdrojového kódu. Tento kód je napísaný v programovacom jazyku, ktorý vykonáva funkciu prekladateľa medzi používateľom a počítačom. Umožňuje tomuto používateľovi napísať príkazy v jazyku, ktorému sám rozumie. Vnútroštátny súd uvádza, že jazyk SAS sa skladá z príkazov, výrazov, volieb, formátov a funkcií vyjadrených vo forme jednotných prvkov, čiže reťazcov znakov, ktoré sa používajú podľa určitých pravidiel. Jedným z hlavných typových prvkov jazyka SAS je názov, napríklad LOGISTIC a UNIVARIATE. Vnútroštátny súd tiež uvádza, že jazyk SAS má svoju vlastnú syntax a svoje vlastné kľúčové slová.[31]

70. Podľa Patricka Roussela sa „programovací jazyk ako taký podobá vedeckému dielu, teoretickej konštrukcii, ktorého účelom je usporiadať, vymedziť a preniesť poznatky s cieľom napísať zdrojový kód spôsobom, ktorý je zrozumiteľný pre človeka a ktorý sa dá ľahko zmeniť na príkazy vykonávané počítačom. Programovací jazyk vytvára osobitné aplikačné metódy, uľahčuje množstvo duševnej práce potrebnej na vyjadrenie a formalizáciu zdrojových počítačových programov. Na rozdiel od programu jeho cieľom nie je dosiahnuť, aby počítač poskytol konkrétny výsledok, ale stanoviť pravidlá, podľa akých má byť program formulovaný, aby dosiahol určitý výsledok.“[32]

71. Zastávam teda názor, že programovací jazyk je funkčným prvkom, ktorý umožňuje zadávať príkazy počítaču. Ako už bolo uvedené v súvislosti s jazykom SAS, programovací jazyk sa skladá zo slov a znakov, ktoré sú všeobecne známe a nie sú vôbec pôvodné. Podľa môjho názoru je programovací jazyk potrebné prirovnať k jazyku, ktorý používa autor románu. Programovací jazyk je teda prostriedkom, ktorý umožňuje autorovi vyjadriť svoje myšlienky, a nie samotným vyjadrením týchto myšlienok.

72. Preto si nemyslím, že by programovací jazyk bolo možné ako taký považovať za vyjadrenie počítačového programu, a teda že by mohol byť chránený autorským právom podľa smernice 91/250.

73. Podľa môjho názoru na tomto závere nič nemení ani skutočnosť, že štrnáste odôvodnenie tejto smernice stanovuje, že myšlienky a princípy, ktoré tvoria základ logiky, algoritmov a programovacích jazykov, nie sú chránené podľa uvedenej smernice. SAS Institute totiž z výkladu tohto odôvodnenia *a contrario* vyvodzuje, že programovací jazyk nie je vylúčený z autorsko-právnej ochrany počítačových programov.

74. Podľa môjho názoru uvedené odôvodnenie len potvrdzuje zásadu, že autorské právo chráni vyjadrenie myšlienok a nie samotné myšlienky. Preto programovací jazyk ako taký nemôže byť predmetom ochrany. Naopak tým, že zdrojový kód počítačového programu je napísaný v programovacom jazyku, toto vyjadrenie v programovacom jazyku môže byť chránené podľa článku 1 smernice 91/250.

75. Vzhľadom na vyššie uvedené sa domnievam, že programovací jazyk ako taký nepredstavuje formu vyjadrenia počítačového programu, ktorá môže byť predmetom autorsko-právnej ochrany podľa tohto ustanovenia.

76. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy zastávam názor, že článok 1 ods. 2 smernice 91/250 sa má vykladať v tom zmysle, že funkcionality počítačového programu a programovací jazyk nemôžu byť ako také chránené autorským právom. Prináleží vnútroštátnemu súdu, aby overil, či autor programu tým, že reprodukoval tieto funkcionality vo svojom počítačovom programe, reprodukoval podstatnú časť prvkov prvého programu, ktoré sú vyjadrením vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora.

30 — Pozri body 67 až 69 návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

31 — Pozri bod 11 návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

32 — Pozri ROUSSEL, P.: La maîtrise d'un langage de programmation s'acquiert par la pratique. In: *Revue Communication Commerce électronique*, č. 4, apríl 2005, štúdia 15.

B – *O ochrane formátov dátových súborov na základe článku 1 ods. 2 smernice 91/250*

77. Vnútroštátny súd sa svojou otázkou v podstate pýta, či WPL neporušila autorské právo tým, že dekódovala dostatočnú časť formátu dátových súborov SAS, aby mohla napísať zdrojový kód svojho vlastného počítačového programu, ktorý číta a zapisuje údaje do dátových súborov v tom istom formáte.

78. Na základe tejto otázky je potrebné postupne preskúmať, či je formát dátových súborov ako logické rozhranie [33] vyjadrením počítačového programu, ktoré môže byť chránené podľa smernice 91/250, a či z tohto dôvodu môže byť podľa článku 6 tejto smernice predmetom úkonu rozkladu (dekompilácie) na dosiahnutie interoperability medzi prvkami rôznych počítačových programov.

79. SAS Institute opisuje formáty dátových súborov takto. Systém SAS ukladá údaje do súborov a extrahuje údaje zo súborov. Na tento účel používa systém SAS niekoľko dátových formátov, ktoré boli vytvorené spoločnosťou SAS Institute. Uvedené formáty možno považovať za čisté formuláre, ktoré má systém SAS vyplniť údajmi zákazníka a v ktorých sú určené špecifické miesta, do ktorých musia byť zapísané konkrétne informácie na to, aby bol tento systém schopný správne v danom súbore čítať a zapisovať údaje. [34]

80. S cieľom zabezpečiť, aby program spoločnosti WPL mal prístup k údajom používateľov, ktoré sú uložené vo formáte dátových súborov SAS, táto spoločnosť vytvorila svoj program tak, aby rozumel tomuto formátu a dokázal ho interpretovať.

81. Domnievam sa, že smernica 91/250 nevylučuje rozhrania z autorsko-právnej ochrany. Táto smernica v trinástom odôvodnení len stanovuje, že myšlienky a princípy, ktoré tvoria základ jednotlivých prvkov programu, vrátane prvkov, ktoré tvoria základ jeho rozhraní, nie sú chránené autorským právom podľa danej smernice.

82. Rovnako ako SAS Institute sa domnievam, že formát dátových súborov SAS je neoddeliteľnou súčasťou jej počítačového programu. Jedenáste odôvodnenie uvedenej smernice navyše stanovuje, že časti programu, ktorých účelom je prepojenie a interakcia medzi prvkami programu (softvéru) a technického vybavenia (hardvéru), sa všeobecne nazývajú „rozhranie“ (interfaces). Rozhranie – v tomto prípade prvky, ktoré vytvárajú, zapisujú a načítavajú formát dátových súborov SAS – je teda ako súčasť počítačového programu vyjadrené v zdrojovom kóde tohto programu. Preto ak vyjadrenie rozhrania predstavuje podstatnú časť vyjadrenia počítačového programu – ako bolo uvedené v bodoch 59 a 60 týchto návrhov – môže byť toto rozhranie chránené autorským právom podľa smernice 91/250.

83. Vzhľadom na to treba ďalej skúmať, či WPL bola podľa článku 6 tejto smernice oprávnená vykonať úkon rozkladu (dekompiláciu) na dosiahnutie interoperability medzi systémom SAS a svojím systémom WPL.

84. Rozhranie totiž umožňuje stykovú prevádzkovú schopnosť (interoperabilitu) – čiže schopnosť vymieňať si informácie a vzájomne používať tieto informácie [35] – medzi prvkami rôznych počítačových programov. [36] Článok 6 ods. 1 smernice 91/250 stanovuje, že ak sú splnené určité predpoklady, tak sa súhlas nositeľa autorského práva k počítačovému programu nevyžaduje, keď vyhotovenie rozmnožení kódu alebo preklad jeho formy v zmysle článku 4 písm. a) a b) tejto smernice sú nevyhnutné na získanie informácií potrebných na dosiahnutie interoperability nezávisle vytvoreného počítačového programu s inými programami. Tento proces sa nazýva rozklad (dekompilácia).

33 — Zdá sa, že účastníci konania, ako aj vnútroštátny súd uznávajú, že formát dátových súborov SAS je logickým rozhraním.

34 — Pozri bod 96 písomných pripomienok spoločnosti SAS Institute.

35 — Pozri dvanáste odôvodnenie smernice 91/250.

36 — Pozri jedenáste odôvodnenie tejto smernice.

85. Článok 6 ods. 1 smernice 91/250 predstavuje výnimku z výlučných práv autora počítačového programu a podľa môjho názoru sa musí vykladať reštriktívne. V tejto súvislosti normotvorca Únie v dvadsiatom prvom a dvadsiatom treťom odôvodnení tejto smernice osobitne stanovil, že rozklad prichádza do úvahy len za presne vymedzených okolností a že sa nesmie používať tak, že by spôsobil ujmu oprávneným záujmom nositeľa práv alebo že by ohrozil zvyčajné využívanie programu.

86. Rozklad teda prichádza do úvahy v prípade, ak ho vykonáva držiteľ licencie, ak informácie potrebné na dosiahnutie interoperability neboli tomuto držiteľovi licencie ľahko a rýchlo sprístupnené už skôr a ak je rozklad obmedzený na tie časti pôvodného programu, ktoré sú potrebné na dosiahnutie tejto interoperability. [37]

87. Podľa môjho názoru použitie pojmov „nevyhnutný“ a „potrebný“ svedčí o zámere normotvorcu Únie upraviť rozklad ako výnimočný úkon. Domnievam sa, že držiteľ licencie musí preukázať, že rozmnoženie kódu alebo preklad jeho formy sú úplne nevyhnutné na dosiahnutie interoperability s prvkami jeho vlastného programu.

88. Napokon sa domnievam, že rozklad nesmie mať za následok, že držiteľ licencie bude oprávnený skopírovať kód počítačového programu do svojho vlastného programu. Článok 6 ods. 1 smernice 91/250 totiž stanovuje, že takýto postup možno použiť *na získanie informácií potrebných na dosiahnutie interoperability* [38] medzi prvkami rôznych počítačových programov. Toto ustanovenie v nijakom prípade nedovoľuje skopírovať kód počítačového programu.

89. V každom prípade prináleží vnútroštátnemu súdu overiť, či sú podmienky uvedené v článku 6 ods. 1 písm. a) až c) tejto smernice splnené.

90. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy sa domnievam, že článok 1 ods. 2 a článok 6 smernice 91/250 sa majú vykladať v tom zmysle, že ak držiteľ licencie reprodukuje kód alebo preloží formu kódu formátu dátových súborov, aby mohol vo svojom vlastnom počítačovom programe napísať zdrojový kód, ktorý číta a zapisuje údaje v tomto formáte súborov, na takýto úkon sa nevyžaduje súhlas, pokiaľ je tento úkon absolútne nevyhnutný na získanie informácií potrebných na dosiahnutie interoperability medzi prvkami rôznych programov. Tento úkon nesmie viesť k tomu, že daný držiteľ licencie bude môcť skopírovať kód počítačového programu do svojho vlastného programu, čo musí overiť vnútroštátny súd.

C – O pôsobnosti článku 5 ods. 3 smernice 91/250

91. Vnútroštátny súd sa v podstate pýta, či slovné spojenie „pri niektorom z úkonov zavádzania, predvedenia, prevádzkovania, prenášania alebo ukladania [počítačového programu], ktoré je [oprávnená osoba] oprávnená vykonať“ uvedené v článku 5 ods. 3 smernice 91/250 zahŕňa výlučne úkony, ktoré je držiteľ licencie na používanie počítačového programu oprávnený vykonať podľa tejto licencie, a či má účel, na aký sa tieto úkony vykonávajú, vplyv na možnosť držiteľa uvedenej licencie odvolávať sa na túto výnimku.

92. Cieľ tohto ustanovenia je jasný. Skúmanie, štúdovanie alebo skúšanie fungovania počítačového programu slúžia na zistenie myšlienok a princípov, na ktorých je založený ktorýkoľvek prvok tohto programu. Uvedené ustanovenie nadväzuje na zásadu vyjadrenú v článku 1 ods. 2 tejto smernice, podľa ktorého myšlienky a princípy, na ktorých je založený ktorýkoľvek prvok počítačového programu, nie sú chránené autorským právom.

93. Potrebný účinok článku 5 ods. 3 uvedenej smernice podľa môjho názoru spočíva v zabránení tomu, aby nositeľ práv k počítačovému programu prostredníctvom zmluvných ustanovení nepriamo chránil myšlienky a princípy, na ktorých je tento program založený. V tejto súvislosti článok 9 ods. 1 druhá

37 — Pozri článok 6 ods. 1 písm. a) až c) smernice 91/250.

38 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

veta smernice 91/250 stanovuje, že všetky ustanovenia, ktoré sú v rozpore s článkom 5 ods. 3 tejto smernice, sú od počiatku neplatné.

94. Hoci toto ustanovenie článku 5 ods. 3 smernice umožňuje oprávnenej osobe zistiť myšlienky a princípy, na ktorých je založený ktorýkoľvek prvok počítačového programu, táto možnosť je uvedeným ustanovením obmedzená.[39] Uvedená osoba teda môže tento program skúmať, študovať alebo skúšať jeho fungovanie iba v rámci *úkonov, ktoré je oprávnená vykonať.*[40]

95. Domnievam sa, že slovné spojenie „pri niektorom z úkonov zavádzania, predvedenia, prevádzkovania, prenášania alebo ukladania [počítačového programu], ktoré je [oprávnená osoba] oprávnená vykonať“ sa vzťahuje na úkony povolené podľa článku 4 písm. a) a b) a článku 5 ods. 1 smernice 91/250. Medzi výlučné práva nositeľa práv totiž patrí právo robiť a povoľovať určité úkony.[41] Iba nositeľ práv je oprávnený určiť tieto úkony v licencii, ktorú udelí. Môže napríklad povoliť vyhotovenie rozmnožení svojho počítačového programu, ale nie jeho preklad alebo adaptáciu.

96. Okrem toho článok 5 ods. 1 uvedenej smernice stanovuje, že pokiaľ neexistujú osobitné zmluvné ustanovenia, určité úkony nevyžadujú súhlas nositeľa práv, ak ide o úkony potrebné na použitie počítačového programu oprávneným nadobúdateľom v súlade so zamýšľaným účelom, vrátane opravy chýb. Normotvorca Únie v sedemnástom odôvodnení smernice 91/250 osobitne stanovil, že úkony potrebné na toto použitie, ktoré spočívajú v zavádzaní a prevádzke, nesmú byť zmluvne zakázané.

97. Preto sa vzhľadom na tieto úvahy domnievam, že slovné spojenie „pri niektorom z úkonov zavádzania, predvedenia, prevádzkovania, prenášania alebo ukladania [počítačového programu], ktoré je [oprávnená osoba] oprávnená vykonať“ sa vzťahuje na úkony, na ktoré táto osoba získala súhlas od nositeľa práv, a na úkony spočívajúce v zavádzaní a prevádzke potrebné na používanie počítačového programu v súlade so zamýšľaným účelom.

98. Vnútroštátny súd sa navyše pýta, či účely, na ktoré bolo fungovanie počítačového programu skúmané, študované alebo skúšané,[42] majú vplyv na možnosť odvolávať sa na výnimku stanovenú v článku 5 ods. 3 smernice 91/250.

99. Ako už bolo uvedené, cieľom tohto ustanovenia je umožniť zistenie myšlienok a princípov, na ktorých je založený ktorýkoľvek prvok počítačového programu, bez toho, aby tým boli dotknuté výlučné práva autora tohto programu.

100. Podľa môjho názoru zo znenia a štruktúry uvedeného ustanovenia vyplýva, že toto ustanovenie nemôže umožniť osobe oprávnenej používať rozmnoženinu počítačového programu, aby získala prístup k informáciám chráneným autorským právom, akými sú zdrojový kód alebo strojový kód.

101. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy sa teda domnievam, že článok 5 ods. 3 smernice 91/250 v spojení s článkom 4 písm. a) a b) a článkom 5 ods. 1 tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že slovné spojenie „pri niektorom z úkonov zavádzania, predvedenia, prevádzkovania, prenášania alebo ukladania [počítačového programu], ktoré je [oprávnená osoba] oprávnená vykonať“ sa vzťahuje na úkony, na ktoré táto osoba získala súhlas od nositeľa práv, ako aj na úkony zavádzania a prevádzky nevyhnutné na používanie počítačového programu v súlade so zamýšľaným účelom. Skúmanie, študovanie alebo skúšanie fungovania počítačového programu vykonávané v súlade s týmto ustanovením nesmie viesť k tomu, že osoba oprávnená používať rozmnoženinu tohto programu bude mať prístup k informáciám chráneným autorským právom, akými sú zdrojový kód alebo strojový kód.

39 — Pozri tiež osemnáste odôvodnenie smernice 91/250.

40 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

41 — Článok 4 písm. a) a b) tejto smernice.

42 — Tieto účely sú uvedené v otázke 7 písm. a) až g).

D – *O ochrane užívateľského manuálu počítačového programu na základe článku 2 písm. a) smernice 2001/29*

102. Vnútroštátny súd sa svojimi otázkami snaží v podstate zistiť, či sa má článok 2 písm. a) smernice 2001/29 vykladať v tom zmysle, že prebratie niektorých prvkov opísaných v užívateľskom manuáli počítačového programu do iného počítačového programu alebo užívateľského manuálu predstavuje porušenie autorského práva k prvému uvedenému manuálu.

103. Manuály SAS predstavujú technické diela, ktoré vyčerpávajúcim spôsobom podrobne dokumentujú funkcionalitu každej súčasti každého z modulov SAS, potrebné vstupy a prípadne aj očakávané výstupy. Sú prakticky orientované a sú vytvorené tak, aby poskytovali používateľom veľké množstvo informácií o vonkajšom správaní sa systému SAS. Manuály SAS neobsahujú informácie o vnútornom správaní sa uvedeného systému.

104. Vnútroštátny súd uvádza, že každý z manuálov SAS je pôvodným literárnym dielom, ktoré požíva autorsko-právnu ochranu na základe smernice 2001/29.

105. Článok 2 písm. a) tejto smernice priznáva autorovi výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať vyhotovenie rozmnožení svojich diel „akýmkoľvek spôsobom a akoukoľvek formou“. Podľa môjho názoru skutočnosť, že údajné porušenie sa týka aj reprodukovania manuálov na účely vytvorenie diela, ktoré má odlišnú formu, napríklad počítačového programu, nemá za následok vylúčenie tohto reprodukovania z pôsobnosti uvedenej smernice.

106. V už citovanom rozsudku Infopaq International sa totiž Súdny dvor už mal príležitosť vyjadriť k rozsahu ochrany stanovenej v článku 2 smernice 2001/29. Súdny dvor uviedol, že podľa odôvodnenia č. 21 tejto smernice sa musia úkony, na ktoré sa vzťahuje právo zhotovovať rozmnoženiny, vykladať extenzívne. Táto požiadavka extenzívneho vymedzenia uvedených úkonov sa tiež nachádza v znení článku 2 uvedenej smernice, ktorý používa výrazy ako „priame alebo nepriame“, „dočasné alebo trvalé“, „akýmkoľvek spôsobom“ a „akoukoľvek formou“. [43]

107. V dôsledku toho musí byť rozsah ochrany poskytovanej článkom 2 smernice 2001/29 podľa môjho názoru vymedzený tak, aby zahŕňal reprodukovanie niektorých prvkov tak v manuáli iného počítačového programu, ako aj v samotnom počítačovom programe.

108. V tejto súvislosti vzniká otázka, či WPL tým, že prebrala do manuálu WPL a do systému WPL niektoré z prvkov obsiahnutých v manuáloch SAS, porušila autorské právo spoločnosti SAS Institute k manuálom SAS.

109. Ako už bolo uvedené v bode 43 týchto návrhov, autorské právo sa riadi zásadou, že autorsko-právna ochrana sa vzťahuje na vyjadrenie a nie na myšlienky, spôsoby, pracovné postupy alebo matematické koncepty ako také.

110. V prejednávanej veci vnútroštátny súd uvádza, že WPL prebrala z manuálov SAS najmä kľúčové slová, syntax, príkazy a kombinácie príkazov, voľby, predvolené hodnoty a opakovania, s cieľom ich reprodukovať vo svojom programe, ako aj v manuáli WPL.

111. Tieto prvky nemôžu podľa môjho názoru ako také požívať autorsko-právnu ochranu.

112. Ako totiž bolo uvedené v bodoch 69 a 70 týchto návrhov programovací jazyk sa skladá zo slov a znakov, má vlastné pravidlá syntaxe a používa vlastné kľúčové slová.

43 — Body 41 a 42.

113. Voľby stanovené pre rôzne príkazy predstavujú formu čiastočného správania vo vzťahu k danému príkazu. Tieto spôsoby čiastočného správania umožňujú kontrolovať podrobnosti požadovaného správania. Na tento účel stačí doplniť slová za príkazom.

114. Pokiaľ ide o predvolené hodnoty použité v prípade, ak používateľ nešpecifikoval konkrétny príkaz alebo voľbu, tieto umožňujú systému SAS, aby názvy príkazov, voľby alebo názvy údajov boli za určitých okolností vynechané, pričom vzniknuté voľné miesta sa vyplnia týmito hodnotami.

115. Pokiaľ ide o výber štatistických operácií, z pripomienok predložených spoločnosťou WPL vyplýva, že štatistické operácie sa vykonávajú na základe zadania príkazov v jazyku SAS. Manuály SAS obsahujú opis každej štatistickej operácie doplnenej do nasledujúcich verzií systému SAS. Systém WPL ponúka používateľom, ktorí píšu aplikačné programy v jazyku SAS, rovnaký výber štatistických operácií. Systém WPL nereprodukuje opis týchto štatistických operácií, ale len vykonáva tieto operácie.

116. WPL ďalej tvrdí, že matematické vzorce uvedené v manuáloch SAS opisujú výstup, ktorý sa vypočíta na základe vstupu. Nejde o kód programu potrebný na vykonanie súboru výpočtov. Jeden matematický vzorec totiž možno vykonať viacerými spôsobmi. Programátori spoločnosti WPL napísali zdrojový kód, ktorý je schopný vykonávať výpočty tak, ako sú opísané v matematických vzorcoch.

117. Napokon systém SAS obsahuje osobitnú štatistickú operáciu, ktorá sa končí ôsmimi opakovaniami. Vzhľadom na to, že táto hodnota má podľa spoločnosti WPL vplyv na konečný výsledok, programátori po tom, ako si prečítali manuály SAS, vytvorili zdrojový kód, ktorý je tiež schopný vykonať osem opakovaní.

118. Zo všetkých týchto úvah podľa môjho názoru vyplýva, že tieto rôzne prvky zodpovedajú myšlienkam, spôsobom, pracovným postupom alebo matematickým konceptom. Tieto prvky teda ako také nemôžu požívať autorsko-právnu ochranu poskytovanú článkom 2 písm. a) smernice 2001/29.

119. Na druhej strane vyjadrenie týchto myšlienok, spôsobov, pracovných postupov alebo matematických konceptov môže byť predmetom ochrany podľa tohto ustanovenia, ak má pôvodnú povahu.

120. Totiž až výber, umiestnenie a kombinácia týchto prvkov umožňujú autorovi vyjadriť svoju tvorivosť pôvodným spôsobom a dospieť tak k výsledku, ktorý je duševným výtvorom.[44]

121. V každom prípade prináleží vnútroštátnemu súdu overiť, či v prejednávanej veci ide o taký prípad.

122. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby Súdny dvor rozhodol, že článok 2 písm. a) smernice 2001/29 sa má vykladať v tom zmysle, že prebratie niektorých prvkov opísaných v užívateľskom manuáli počítačového programu do iného počítačového programu alebo užívateľského manuálu môže predstavovať porušenie autorského práva k prvému uvedenému manuálu, ak sú takto prebraté prvky vyjadrením vlastnej tvorivej duševnej činnosti ich autora, čo musí overiť vnútroštátny súd.

V – Návrh

123. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré položil High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, takto:

1. Článok 1 ods. 2 smernice Rady 91/250/EHS zo 14. mája 1991 o právnej ochrane počítačových programov sa má vykladať v tom zmysle, že funkcionality počítačového programu a programovací jazyk nemôžu byť ako také chránené autorským právom. Prináleží

44 — Pozri v tomto zmysle rozsudok Infopaq International, už citovaný, bod 45.

vnútroštátnemu súdu, aby overil, či autor počítačového programu tým, že reprodukoval dané funkcionality vo svojom počítačovom programe, reprodukoval podstatnú časť prvkov prvého programu, ktoré sú vyjadrením vlastnej tvorivej duševnej činnosti ich autora.

2. Článok 1 ods. 2 a článok 6 smernice 91/250 sa majú vykladať v tom zmysle, že ak držiteľ licencie reprodukuje kód alebo preloží formu kódu formátu dátových súborov, aby mohol vo svojom vlastnom počítačovom programe napísať zdrojový kód, ktorý číta a zapisuje údaje v tomto formáte súborov, na takýto úkon sa nevyžaduje súhlas, pokiaľ je tento úkon absolútne nevyhnutný na získanie informácií potrebných na dosiahnutie stykovej prevádzkovej schopnosti (interoperability) medzi prvkami rôznych programov. Tento úkon nesmie viesť k tomu, že daný držiteľ licencie bude môcť skopírovať kód počítačového programu do svojho vlastného programu, čo musí overiť vnútroštátny súd.

3. Článok 5 ods. 3 smernice 91/250 v spojení s článkom 4 písm. a) a b) a článkom 5 ods. 1 tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že slovné spojenie „pri niektorom z úkonov zavádzania, predvedenia, prevádzkovania, prenášania alebo ukladania [počítačového programu], ktoré je [oprávnená osoba] oprávnená vykonať," sa vzťahuje na úkony, na ktoré táto osoba získala súhlas od nositeľa práva, ako aj na úkony zavádzania a prevádzky nevyhnutné na používanie počítačového programu v súlade so zamýšľaným účelom. Skúmanie, študovanie alebo skúšanie fungovania počítačového programu vykonávané v súlade s týmto ustanovením nesmie viesť k tomu, že osoba oprávnená používať rozmnoženinu tohto programu bude mať prístup k informáciám chráneným autorským právom, akými sú zdrojový kód alebo strojový kód.

4. Článok 2 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti sa má vykladať v tom zmysle, že prebratie niektorých prvkov opísaných v užívateľskom manuáli počítačového programu do iného počítačového programu alebo užívateľského manuálu môže predstavovať porušenie autorského práva k prvému uvedenému manuálu, ak sú takto prebraté prvky vyjadrením vlastnej tvorivej duševnej činnosti ich autora, čo musí overiť vnútroštátny súd.